

خودآموز
علمی و عملی

سازمان و خوانایی در موسیقی

سعید حسین پور

انتشارات سوره مهر (استاد به حوزه هنری)

دفتر موسیقی سوره مهر	خودآموز عملی و علمی
ریتیم شناسی و وزن خوانی	نویسنده: سعید حسین پور
طراح جلد: محمود حسینی	

چاپ، صحافی و لیتوگرافی: واژه پرداز اندیشه چاپ اندیشه
چاپ اول: ۱۳۹۶
شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۰۳-۰۶۵۸-۸

سرشناسه: حسین پور، سعید، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدیدآور: خودآموز علمی و عملی ریتیم شناسی و وزن خوانی
در موسیقی / سعید حسین پور؛ [به سفارش] دفتر موسیقی سوره مهر.
مشخصات نشر: تهران: شرکت انتشارات سوره مهر، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری: ۱۰۴ ص.: پارتیسیون.
ISBN: 978-600-03-0658-8

وضعیت فهرست نویسی: فیا
موضوع: موسیقی -- ریتیم و وزن
Musical meter and rhythm
موضوع: موسیقی -- آموزش
Music – Instruction and study
شناسه افزوده: شرکت انتشارات سوره مهر. دفتر موسیقی
شناسه افزوده: شرکت انتشارات سوره مهر
رده بندی کنگره: ۹۱۳۹۶ مخ/MT۴۲
رده بندی دیویی: ۷۸۱/۳۲۴
شماره کتابشناسی ملی: ۴۷۷۸۳۹۶

نشانی: تهران، خیابان خاقانق، خیابان رشتت، پلاک ۲۳
مستند و قیاسی: ۱۴۴۴-۱۵۸۱۵
تلفن: ۶۱۹۴۲ سامانه پیامک: ۳۰۰۵۳۱۹
تلفن مرکز پخش: (پنج خط) ۶۶۴۶-۹۹۲۳ فکس: ۶۶۴۶۹۹۵۱
www.sooremehr.ir

نقل و چاپ نوشته‌ها منوط به اجازه رسمی از ناشر است.

فهرست

۱۱	پیش‌گفتار.....
۱۳	گفتار اول: توصیه‌ای به هنرجویان.....
۱۵	گفتار دوم: درمیانی با هنرآموزان و مربیان گرامی.....
۱۷	مقدمه.....
۱۷	چرا ریتم و وزن اهمیتی ویژه دارد؟.....
۱۹	فصل اول: مبانی تئوری موسیقی، ریتم‌شناسی و وزن‌خوانی.....
۱۹	صوت (صدا).....
۱۹	پیدایش صوت (به وجود آمدن صوت).....
۱۹	انتشار صوت.....
۱۹	ویژگی‌های صوت.....
۱۹	۱. قوی و ضعیف بودن صوت.....
۲۰	۲. زیر و بم بودن صوت.....
۲۰	انواع صوت.....
۲۰	۱. اصوات منظم، پرودیگ و موسیقایی.....
۲۰	۲. اصوات غیر منظم، غیر پرودیگ و غیر موسیقایی.....
۲۱	تعریف موسیقی.....
۲۱	ریتم.....
۲۲	کشش.....
۲۴	توضیحاتی درباره شکل کشش‌ها.....
۲۴	سکوت‌ها در موسیقی.....
۲۵	توضیحاتی درباره انواع کشش‌ها و صداها.....
۲۶	انواع حامل در موسیقی.....
۲۶	انواع ساز در موسیقی.....
۲۶	۱. سازهای ملودیگ (آهنگ‌دار یا صدادار).....
۲۶	۲. سازهای ریتمیک (ضربی یا پایه).....
۲۶	اشاره‌ای به محل قرار گرفتن نت‌ها روی حامل ۵ خط (سازهای ملودیگ).....
۲۷	اشاره‌ای به محل قرار گرفتن نت‌ها روی حامل سه خط (سازهای ریتمیک).....
۲۷	علائم کمکی.....
۲۹	فصل دوم: میزان و خط میزان.....
۲۹	انواع میزان.....
۳۰	۱. میزان‌های ساده.....
۳۳	۲. میزان‌های ترکیبی.....
۳۹	توضیحات کاربردی.....
۴۲	تعریف قدیم ریتم (وزن) در موسیقی کلاسیک ایران.....
۴۵	فصل سوم: تمرین‌های عملی.....
۶۱	تمرین‌های گروهی یا دسته‌جمعی.....

پیش‌گفتار

برای رسیدن به هدفی ارزشمند، انتخاب راه و روش و وجود راهنمای آگاه و راه‌رفته از ارکان و ملزومات اصلی است. همچنین، برای موسیقی، که به طور مستقیم با روح و روان بشر سر و کار دارد، علاوه بر عشق و علاقه، به متد صحیح، حضور معلم و مربی نیز نیاز است. هنرجو به علت کمبود و ضعف در یکی از موارد یادشده، نه تنها به سرمنزل و هدف نخواهد رسید، بلکه از ادامه راه مأیوس شده و باز می‌ماند.

هیچ کس نزد خود چیزی نماند

هیچ آهن خنجر تیزی نشد

هیچ حلوانی نشد استاد فن

تا که شاگرد شکرریزی نشد

بنابراین، در کتاب پیش رو، که تجربه‌ای است در زمینه ریتم در موسیقی، سعی شده مطالب تا حد امکان ساده و قابل درک در اختیار هنرجویان و علاقه‌مندان دوره ابتدای قرار گیرد. همچنین، به دلیل اهمیت ریتم‌شناسی و وزن‌خوانی در موسیقی و با توجه به اینکه هنرجو در ابتدای آموزش به هنرهای و تمرکز بیشتری نیاز دارد، این مجموعه در نظر دارد بدون استفاده از حامل پنج خطی و چیدمان نت‌ها روی حامل‌ها، پیدا کردن جای نت‌ها (دو، ر، می، فا، سل، لا، سی) که صداها را اصلی موسیقی‌اند، هنرجو را فقط به کشش‌ها و فیگورها و مدل‌های مختلفی متمرکز و متوجه کند که باعث ایجاد ریتم و وزن می‌شود؛ تا هنرجو، قبل از آموزش ساز و به دنبال آن انگشت‌گذاری روی ساز، بتواند درک بیشتری از این هنر داشته باشد. شایان ذکر است بخش عملی تمرین‌ها، که در این کتاب آمده است، به دلیلی که ذکر خواهد شد، به صورت حامل یک خطی در نظر گرفته شده است.

در خاتمه، از همه عزیزانی که مرا در این مجموعه یاری کردند کمال تشکر را دارم. خانم‌ها معصومه حسین‌پور همشیره گرامی‌ام و سودابه ابراهیمی برای نگارش حون فارسی؛ هنرمند گرامی آقای حسن خدایی‌نیا مدیریت استودیو پاییز برای زحمت ضبط تمرین‌ها و هنرمند و دوست عزیزم جناب آقای سیاوش آریامنش که در برخی موارد مشاوره‌های سازنده‌ای ارائه دادند و این اثر را به ناشر معرفی کردند. همچنین از جناب آقای رضا مهدوی به پاس استقبال و همیاری‌شان و جناب آقای حمزه‌زاده، مدیریت محترم انتشارات سورۀ مهر، که در کمال احترام و تواضع زحمت چاپ و نشر را عهده‌دار شدند، قدردانی می‌کنم.

سعید حسین‌پور

اسفند ۱۳۹۳